

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
АНТИКРИЗОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ
ТА АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ**

Спеціальність: **D4 «Публічне управління та адміністрування»**

Освітньо-професійна програма: **Управління у сфері охорони здоров'я**

Код освітнього компонента в освітньо-професійній програмі: **БК 15**

Рівень вищої освіти: **другий (магістерський)**

Форма здобуття освіти: **заочна**

Рік навчання: **2**

Семестр(и): **III (осінній)**

Тип освітнього компонента: **вибірковий**

Навчальний рік: **2026–2027**

Обсяг: **3 кредити ECTS (90 год.)**

Навчальні заняття: **лекції, практичні заняття, консультації**

Підсумковий контроль: **залік**

Пререквізити **освітні компоненти «Стратегічне управління та управління змінами», «Комунікація в публічній сфері», «Технології прийняття управлінських рішень»**

Кафедра/підрозділ: **кафедра громадського здоров'я та управління охороною здоров'я, пр. Науки, 4, корпус А, 3 поверх**

Керівник освітнього компонента: **проф. Мельниченко Олександр Анатолійович**

email: **oa.melnychenko@knmu.edu.ua**

Сторінка освітнього компонента в Системі дистанційного навчання ХНМУ (Moodle):
<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5119>

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Історія розвитку суспільства – це не лише про успіхи, що забезпечують розвиток (покращання кількісних та якісних параметрів життєдіяльності), а і про кризи, що спричиняють появу проблем, без вирішення яких не лише неможливо мати позитивну динаміку, а й цілком реальною є втрата значної частини статків чи навіть ліквідація суб'єкта господарювання. Усвідомлення цього штовхає осіб зі здоровим глуздом (незалежно від масштабу – домогосподарство, підприємство, територіальна громада, держава) розробляти та реалізовувати антикризові заходи, спроможні попередити кризи, а разі їх виникнення – зменшити негативний вплив.

МЕТА КУРСУ: оволодіння теоретичними знаннями та практичними навичками реагування на антикризову політику держави та управління кризовими ситуаціями на підприємствах охорони здоров'я.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

РН 02. Розв'язувати складні задачі публічного управління та адміністрування, враховуючи вимоги законодавства, виявляти правові колізії та проблеми, розробляти проекти нормативно-правових актів для їх усунення.

РН 06. Здійснювати ефективне управління інноваціями, ресурсами, ризиками, проектами, змінами, якістю, застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських і загально-організаційних структур.

РН 07. Уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи.

РН 11. Розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**Перелік тем лекцій (2 год.):**

1. Теоретичні та практичні аспекти антикризової політики держави і антикризового менеджменту.

Перелік тем практичних занять (8 год.):

Тема 1 Теоретичні основи антикризового управління. Криза: сутність, види, причини, форми прояву, наслідки. Економічні цикли: сутність, фази, їх особливості на макро- і макрорівнях. Симптоми криз та особливості їх розпізнавання. Дестабілізація стану як передумова застосування антикризового управління. Антикризове управління: сутність, значення, функції.

Тема 2 Особливості антикризової політики держави. Антикризова політика держави: сутність, механізми реалізації. Державне реагування за умови воєнного стану. Державне реагування на надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціального та епідеміологічного характеру. Політика держави в умовах глобальної фінансової кризи. Політика держави в умовах економічної кризи. Державний борг і ймовірність дефолту: виклики для держави. Політика держави в умовах демографічної кризи. Політика держави в умовах кризи надлишкового виробництва (дефіциту товарів/послуг).

Тема 3 Практичні аспекти антикризового менеджменту на підприємстві. Життєвий цикл підприємства. Систематизація зовнішніх і внутрішніх факторів, що обумовлюють кризовий стан на підприємстві. Діагностика реального стану підприємства та виявлення наявних тенденцій його змін. Розробка та реалізація стратегії антикризових заходів на підприємстві. Особливості застосування механізмів антикризового менеджменту підприємства (зокрема, санації, реструктуризації, банкрутства, ліквідації). Умови залучення антикризових менеджерів. Залучення ресурсів і забезпечення належного їх використання задля виведення підприємства на траєкторію сталих темпів розвитку. Контроль, аналіз і вдосконалення механізмів антикризового менеджменту.

Перелік тем самостійної роботи здобувачів вищої освіти (80 год.)

1. Антикризований менеджмент: сутність, значення, функції.
2. Внутрішні фактори, що обумовлюють кризовий стан на підприємстві.
3. Державне реагування за умови воєнного стану.
4. Державне реагування на надзвичайних ситуацій епідеміологічного характеру.
5. Державне реагування на надзвичайних ситуацій природного характеру.
6. Державне реагування на надзвичайних ситуацій соціального характеру.
7. Державне реагування на надзвичайних ситуацій техногенного характеру.
8. Державний борг і ймовірність дефолту: виклики для держави.
9. Дестабілізація стану як передумова застосування антикризового управління.
10. Діагностика реального стану підприємства та виявлення наявних тенденцій його змін.
11. Життєвий цикл підприємства.
12. Залучення ресурсів і забезпечення належного їх використання задля виведення підприємства на траєкторію сталих темпів розвитку.
13. Зовнішні фактори, що обумовлюють кризовий стан на підприємстві.
14. Контроль, аналіз і вдосконалення механізмів антикризового менеджменту.
15. Криза: сутність, види, причини, форми прояву, наслідки.
16. Механізми реалізації антикризової політики держави.
17. Особливості банкрутства як механізму антикризового менеджменту підприємства.
18. Особливості економічних циклів на макрорівні.
19. Особливості економічних циклів на мікрорівні.
20. Особливості ліквідації як механізму антикризового менеджменту підприємства.
21. Особливості реструктуризації як механізму антикризового менеджменту підприємства.
22. Особливості санації як механізму антикризового менеджменту підприємства.

23. Політика держави в умовах глобальної фінансової кризи.
24. Політика держави в умовах демографічної кризи.
25. Політика держави в умовах дефіциту товарів/послуг.
26. Політика держави в умовах економічної кризи.
27. Політика держави в умовах кризи надлишкового виробництва.
28. Розробка та реалізація стратегії антикризових заходів на підприємстві.
29. Симптоми криз та особливості їх розпізнавання.
30. Умови залучення антикризових менеджерів.

СРС спрямована на поглиблення й закріплення теоретичних знань, отриманих під час аудиторного навчання та сприяють формуванню професійних компетентностей. Результати СРС підлягають контролю та включені до підсумкового контролю знань.

Консультації: онлайн, за попередньою реєстрацією на сторінці курсу в Системі дистанційного навчання курсу.

Методи навчання: лекція, виконання вправ і практичних робіт, розв'язання ситуаційних завдань та кейсів.

ОЦІНЮВАННЯ

Поточна навчальна діяльність (ПНД). Оцінювання успішності здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ХНМУ (<https://knmu.edu.ua/documents/normatyvni-dokumenty-navchalnogo-proczesu/>). Оцінка за практичне чи підсумкове заняття становить від 2 до 5 балів. Подання завдань за запізненням з неповажних причин тягне за собою зниження оцінки відповідно до відсотка порушення граничних термінів виконання індивідуального завдання, яке слід перевірити упродовж 24 год. Оцінки виставляються у електронний журнал (АСУ). Незадовільні оцінки відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

В кінці семестру середня оцінка за семестр конвертується у багатобальну оцінку (70–120 балів) відповідно до таблиці 1 Інструкції з оцінювання (див. вище). Середнє арифметичне ПНД за обидва семестри становить загальну навчальну діяльність (ЗНД).

Індивідуальні завдання (ІЗ) оцінюються до 10 балів.

Оцінка з освітнього компонента виставляється лише здобувачам вищої освіти, яким зараховані усі підсумкові заняття та залік. Оцінка за залік становить від 120 до 200 балів.

Оскарження результатів підсумкового контролю проводиться у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_apel_kontrol.pdf).

ПОЛІТИКИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Рекомендації щодо роботи у межах вивчення освітнього компонента: брати активну участь у всіх формах роботи на заняттях, присвячувати 1–2 год. щодня виконанню самостійної роботи та підготовці до занять, ставити запитання під час занять, відвідувати консультації, вчасно здавати завдання та виконувати усі форми контролю.

Відвідування занять. Відвідування лекцій та практичних занять є обов'язковим. При запізнення більше ніж на 5 хвилин ви можете бути не допущені до заняття. Пропущені заняття відпрацьовуються відповідно до Положення про порядок відпрацювання студентами ХНМУ навчальних занять (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_vidprac_zaniat.pdf).

Академічна доброчесність. ХНМУ стоїть на позиціях нульової толерантності до проявів академічної недоброчесності. Будь-які порушення принципів академічної доброчесності тягнуть за собою відповідальність у встановленому в ХНМУ порядку (https://knmu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/polog_ad-1.pdf).

Використання електронних гаджетів та інструментів штучного інтелекту допускається лише з дозволу викладача.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здобувачі вищої освіти з особливими освітніми потребами мають зв'язатися з викладачем задля розробки індивідуальної освітньої траєкторії.

Час відповіді викладача: 24 години.

Технічні вимоги до роботи у межах вивчення освітнього компонента:

- доступ до комп'ютера, ноутбука, планшета чи смартфона;
- корпоративний обліковий запис Google з власним фото;
- навички роботи з Google Workspace (Google Meet, Docs, Sheets, Slides, Forms) та Moodle.

Технічна підтримка: АСУ (ev.shevtsov@knmu.edu.ua), Google (tehotdelknmu@gmail.com), Moodle (al.korol@knmu.edu.ua)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бєлай С.В. Державні механізми протидії кризовим явищам соціально-економічного характеру: теорія, методологія, практика: монографія. Харків: Вид-во НАНГУ, 2015. 349 с.
2. Борзенко В.І. Антикризове управління: навчальний посібник. Харків: Вид-во Іванченка І.С., 2016. 232 с.
3. Войтко С.В., Мельниченко А.А. Лідерство та антикризовий менеджмент: підручник. Київ: Вид-во «Політехніка», 2021. 194 с.
4. Кульчій І. О. Антикризове управління: навчальний посібник. Полтава: Вид-во ПолтНТУ, 2016, 120 с.
5. Матвійчук А. Діагностика банкрутства підприємств. URL: http://me.kmu.gov.ua/file/link/99747/file/matvijchuk_4_07_U.pdf&search_param=%E1%E0%ED%EA%F0%F3%F2%F1%F2%E2%E0&searchPublishing=1.
6. Мельниченко О.А. Антикризова політика держави: сутність та пріоритетні напрями. *Теорія та практика державного управління*: зб. наук. пр. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2015. № 2. С. 17–24.
7. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. URL: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=75462&cat_id=38738.
8. Редькін Д. Концептуальні основи антикризового управління. URL: <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/8.1/284.pdf>
9. Устенко С.В., Павловська Н.О. Застосування інформаційних технологій для діагностики банкрутства на підприємствах. URL: http://nc.ufeі.ukrsat.com/Kyrsi%202003/tezi/images_tezi/121.htm.

Завідувач кафедри громадського здоров'я
та управління охороною здоров'я

Катерина ПОМОГАЙБО